

Forslag

til

Lov om ændring af lov om friskoler og private grundskoler m.v.
(Bedre rammer for skoletilbud på 27 småøer)

I lov om friskoler og private grundskoler m.v., jf. lovbekendtgørelse nr. 786 af 15. juni 2015, foretages følgende ændring:

§ 1

1. Efter kapitel 8 a indsættes:

"Kapitel 8 b

Frie grundskoler på småøer

§ 36 c. Bestemmelserne i dette kapitel omfatter følgende småøer: Agersø, Anholt, Askø inklusiv Lilleø, Avernakø, Barsø, Birkholm, Bjørnø, Baagø, Drejø, Egholm, Endelave, Fejø, Femø, Fur, Hjarnø, Hjortø, Lyø, Mandø, Nekselø, Omø, Orø, Sejerø, Skarø, Strynø, Tunø, Venø og Aarø.

§ 36 d. Ministeren for børn, undervisning og ligestilling kan godkende, at en fri grundskole, der modtager statstilskud efter denne lov og ikke ligger på en småø, jf. § 36 c, uanset bestemmelsen i § 5, stk. 6, 1. pkt., kan oprette et skoletilbud på en af de i § 36 c nævnte småøer som en afdeling af den fri grundskole. For et skoletilbud oprettet efter 1. pkt. på en småø gælder klassetrinskrav i § 2, stk. 1 og 2, og elevtalskrav i § 19, stk. 1, ikke.

Stk. 2. En fri grundskoles beslutning om at oprette et skoletilbud efter stk. 1 skal være truffet i overensstemmelse med skolens procedure for vedtægtsændring og indarbejdes i vedtægten, når oprettelsen er godkendt. Skolens ansøgning om oprettelse af et skoletilbud skal være modtaget af Ministeriet for Børn, Undervisning og Ligestilling senest den 15. august året forud for skoleårets start. Der indbetales ikke depositum efter § 8, stk. 2, 2. pkt., for oprettelse af et skoletilbud efter stk. 1.

Stk. 3. Det er en betingelse for godkendelse efter stk. 1, at

- 1) den fri grundskole, der ønsker at oprette en afdeling på en småø, ligger i den samme kommune som småøen,
- 2) der ikke er en folkeskole eller en fri grundskole, der opfylder betingelserne for at oppebære statstilskud, på småøen, og
- 3) kommunalbestyrelsen i den kommune, hvori småøen er beliggende, tilslutter sig oprettelsen af skoletilbuddet.

Stk. 4. En fri grundskole kan højst oprette skoletilbud på to småøer. Der kan højst oprettes ét skoletilbud som en afdeling af en fri grundskole pr. småø. Skoletilbuddet efter stk. 1 kan ikke oprettes som en kostafdeling.

Stk. 5. Eleverne i et skoletilbud på en småø tæller ikke med ved beregningen af klassetrinskrav, jf. § 2, stk. 1, eller i elevtalskrav, jf. § 19, stk. 1, for den del af den frie grundskole, der ikke ligger på småøen.

Stk. 6. Der ydes kun ét grundtilskud, jf. § 11, stk. 6, til frie grundskoler, der opretter skoletilbud efter stk. 1.

Stk. 7. Kommunalbestyrelsen kan udover tilskud efter § 23 yde tilskud til en fri grundskoles driftsudgifter ved et skoletilbud på en småø.

§ 36 e. Det bidrag efter § 26, som kommunen skal betale til staten ud fra antallet af elever pr. 5. september året før finansåret for et skoletilbud på en småø godkendt efter § 36 d, stk. 1, svarer til statens gennemsnitlige driftstilskud pr. årselev og bygningstilskud for elever i frie grundskoler.

§ 36 f. En fri grundskole på en småø, som modtog statstilskud i skoleåret 2015-16 efter denne lov, kan uanset klassetrinskrav i § 2, stk. 1 og 2, eller elevtalskrav i § 19, stk. 1, 1. og 2. pkt., modtage tilskud i henhold til denne lov, hvis skolen sammenlagt i børnehaveklasse og på 1.-7. klassetrin har mindst 24 elever beregnet enten som elevtallet pr. 5. september året før finansåret eller som et gennemsnit af elevtallene pr. 5. september året før finansåret og de 2 forudgående år.”

§ 2

Stk. 1. Loven træder i kraft den 1. februar 2016.

Stk. 2. Ansøgningsfristen i § 36 d, stk. 2, 2. pkt., i lov om friskoler og private grundskoler m.v. som indsat ved denne lovs § 1, nr. 1, gælder ikke for ansøgning om oprettelse af skoletilbud på småøer med start i skoleårene 2016-17, 2017-18, 2018-19 og 2019-20. Ansøgningsfristen er i disse tilfælde henholdsvis den 15. maj 2016, den 15. maj 2017, den 15. maj 2018 og den 15. maj 2019.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

1. Indledning

Med lovforslaget foreslås, at der åbnes mulighed for, at frie grundskoler, der ikke ligger på en småø, som en afdeling af en eksisterende fri grundskole med statstilskud kan oprette et skoletilbud på en af de 27 småøer uanset elevtallet og klassetrinsfordelingen i dette skoletilbud. Oprettelsen skal godkendes af ministeren for børn, undervisning og ligestilling med tilslutning fra kommunalbestyrelsen i den kommune, hvori småøen er beliggende. Elevens bopælskommune skal betale bidrag til staten med 100 pct. af statens gennemsnitlige driftstilskud pr. årselev og bygningstilskud for elever i frie grundskoler. Der åbnes herudover mulighed for, at beliggenhedskommunen kan yde driftstilskud til et skoletilbud på en småø.

Med lovforslaget foreslås endvidere, at en eksisterende fri grundskole med statstilskud på en småø undtages fra klassetrinskravene i § 2, stk. 1 og 2, og elevtalskravet i lovens § 19, stk. 1. Elevtalskravet for en eksisterende fri grundskole med statstilskud på en småø foreslås fastsat til mindst 24 elever pr. 5. september året før finansåret. Det betyder, at eksisterende skoletilbud på småøer, hvis elevtal falder i de kommende år, vil kunne opretholdes.

Forslaget har til formål at skabe bedre rammer for skoletilbud på de mindre øer. Det er vigtigt for udviklingen af landets lokalsamfund, at indbyggerne har gode rammer for etablering af skoletilbud. På de danske småøer er det i dag vanskeligt at opretholde et skoletilbud i de tilfælde, hvor der ikke er et kommunalt tilbud. Forslaget vil styrke muligheden for, at også børn og unge bosat på småøerne kan tage grundskoleuddannelse i deres nærområde.

Med forslaget imødekommer regeringen et ønske om at give mulighed for at etablere små skoletilbud på småøer som en afdeling af en fri grundskole på fastlandet eller større øer, fx Lolland. Ønsket er fremkommet på baggrund af en henvendelse fra Fejøforeningen. På Fejø har Lolland Kommune besluttet at nedlægge den eksisterende folkeskole for de mindre elever, hvorfor disse må rejse til Lolland, hvis der ikke etableres et andet skoletilbud på øen. Sammenslutningen af Danske Småøer støtter en sådan ordning på Fejø, men der bør efter sammenslutningens mening ikke indføres en generel ordning, der kan anspore til nedlæggelse af folkeskoler på småøerne.

2. Lovforslagets hovedpunkter

2.1. Oprettelse af skoletilbud som afdelinger af frie grundskoler på småøer

2.1.1 Gældende ret

Lov om friskoler og private grundskoler m.v. regulerer tilskudsbetingelserne for frie grundskoler. Der er i dag ingen særlige regler om frie grundskoler på småøer, hvorfor de almindelige regler for oprettelse og drift af frie grundskoler også gælder for skolerne på småøerne.

Det følger af § 5, stk. 6, i lov om friskoler og private grundskoler m.v. (friskoleloven), at en fri grundskoles bygninger skal ligge i geografisk nærhed af hinanden. Skoler, der har fået godkendt et andet undervisningssprog end dansk, jf. § 2, stk. 3, 3. pkt., kan dog give undervisning i dette sprog i en filial, der har mindst 32 elever. Kravet om geografisk og bygningsmæssig enhed blev indført ved lov nr. 411 af 6. juni 1991 om friskoler og private grundskoler m.v. og havde til formål at hindre oprettelse af filialer.

Det følger endvidere af friskolelovens § 2, at frie grundskoler skal have mindst ni elever i de små klasser op til 2. klassetrin, seks elever på 3. og 4. klassetrin og ni elever på 5.-7. klassetrin, dog gælder

for nye skoler en indfasningsperiode. Herudover skal skolen for at modtage statstilskud efter friskolelovens § 19, stk. 1, have mindst 32 elever (gælder ikke nyoprettede skoler, for hvilke elevtalskravene indfases over en årrække).

Ved lov nr. 290 af 29. marts 2010 indførtes ret til for frie grundskoler, der har fået godkendt et andet undervisningsprog end dansk, at give undervisning i dette sprog i filialer, det vil sige i en bygning, der ikke opfylder kravet om, at skolens bygninger skal ligge i geografisk nærhed af hinanden. Loven havde sin baggrund i, at der var registreret et behov for internationale skolepladser i Danmark.

Det er ikke i øvrigt muligt efter den gældende lovgivning, at en fri grundskole kan etablere et skoletilbud som en del af en fri grundskole på en lokalitet, der ligger længere væk fra skolens bygningskompleks end ca. 1 kilometer. Etablering af et skoletilbud i form af en afdeling af en fri grundskole, der ikke ligger på en småø, på en af de 27 småøer vil derfor kræve en lovændring.

Ifølge friskolelovens § 8 skal anmeldelse af en ny fri grundskole ske senest 15. august året før skolestart.

En kommune kan ikke oprette en fri grundskole. Ved anmeldelsen indbetales et depositum til Ministeriet for Børn, Undervisning og Ligestilling, jf. § 8, stk. 2. Det samlede depositum, der indbetales over to omgange, er fastsat til 30.000 kr.

2.1.2. Den foreslåede ordning

Med forslaget åbnes der mulighed for, at ministeren for børn, undervisning og ligestilling kan godkende oprettelse af et skoletilbud efter friskoleloven, idet en eksisterende fri grundskole, der ikke ligger på en småø, kan beslutte at etablere et skoletilbud for skolebørn på en af de 27 småøer uanset elevtallet og elevfordelingen på klassetrin i skoletilbuddet. Særligt for de mindre børn er det ønskeligt at have et skoletilbud på øen, så børnene slipper for den daglige færgetur frem og tilbage til øen. Formålet herved er at tilskynde børnefamilier til at tage bopæl på øerne.

De 27 småøer er: Aarø, Agersø, Anholt, Askø inkl. Lilleø, Avernakø, Baagø, Barsø, Birkholm, Bjørnø, Drejø, Egholm, Endelave, Fejø, Femø, Fur, Hjarnø, Hjortø, Lyø, Mandø, Nekselø, Omø, Oro, Sejerø, Skarø, Strynø, Tunø og Venø. Disse øer er ikke selvstændige kommuner, men er øer, der alle modtager ø-tilskud i henhold til § 20 i lov om kommunal udligning og generelle tilskud til kommuner og omfattes af lov om støtte til de små øsamfund.

Der henvises til den foreslåede § 36 c.

Det foreslås endvidere, at ministeren for børn, undervisning og ligestilling efter tilslutning fra den stedlige kommunalbestyrelse kan godkende, at en fri grundskole, der modtager statstilskud efter friskoleloven, opretter en afdeling af den frie grundskole i form af et skoletilbud på en af de 27 småøer, der er nævnt i forslaget til § 36 c.

Skoletilbuddet vil være en del af skolen på fastlandet eller en større ø, hvilket indebærer, at skolen har én bestyrelse, én skoleleder, fælles mål og planer efter lovens § 1 a og én tilsynsmodel for tilsyn med undervisningen m.v. efter lovens kapitel 3. Såfremt skolen efter lovens § 9 h fratages retten til at være en fri grundskole, omfatter dette derfor også et skoletilbud på en småø. En afgørelse om at fratage en skole statstilskud, jf. §§ 21 og 21 a, omfatter i givet fald også et skoletilbud på en småø, der er en afdeling af skolen.

Der stilles ikke krav om, at skoletilbuddet skal have bestemte klassetrin. Frie grundskoler, der ønsker at oprette skoletilbud på en småø, skal ansøge ministeren for børn, undervisning og ligestilling herom senest den 15. august året forud for skoleårets start, jf. lovens § 8, stk. 2. Dog foreslås det, at fristen i

skoleårene 2016-17, 2017-18, 2018-19 og 2019-20 i stedet fastsættes til hhv. den 15. maj 2016, den 15. maj 2017, den 15. maj 2018 og den 15. maj 2019, jf. lovforslagets § 2, stk. 2.

Ved godkendelsen af et skoletilbud vil der blive lagt vægt på, om skoletilbuddet er indrettet på en sådan måde, at undervisningen kan stå mål med, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen. Der vil ligeledes blive lagt vægt på, at eleverne i skoletilbuddet kan opleve et godt undervisnings- og læringsmiljø med udfordringer og gode udviklingsmuligheder, herunder med en kontaktflade til den øvrige del af skolen og dens elever. Vurderingen sker på grundlag af beskrivelsen af skolens mål og undervisningsplaner, jf. § 1 a.

Det foreslås, at kommunen ligeledes skal tilslutte sig, at der etableres et skoletilbud på øen. Den kommunale tilslutning vil ikke kunne trækkes tilbage, så længe skoletilbuddet på øen er i drift. Forslaget hænger sammen med, at kommunen, hvori øen er beliggende, skal betale bidrag til staten for børn i skoletilbud på småøer svarende til hele det gennemsnitlige driftstilskud pr. årselev og bygningstilskud for elever i frie grundskoler, jf. den foreslåede § 36 e.

Endvidere er det en betingelse for oprettelse af et skoletilbud, at der ikke i forvejen er et grundskoletilbud på den pågældende småø i form af en folkeskole eller en fri grundskole, herunder et skoletilbud efter dette lovforslag.

Det foreslås, at oprettelsen af et skoletilbud på en småø ikke påvirker kravene til skolen på fastlandet eller en større ø for så vidt angår fordeling af elever på klassetrin i lovens § 2, stk. 1 og 2, og antal elever i lovens § 19, stk. 1, som betingelse for at udløse statstilskud. Eleverne i skoletilbuddet indgår derfor ikke i elevtallet for skolen på fastlandet eller en større ø for så vidt angår opfyldelsen af de to betingelser.

Kommunen gives efter forslaget endvidere ret til at yde tilskud til driften af et skoletilbud efter friskoleloven på en småø, således at forældrebetalingen kan begrænses, evt. helt bortfalde.

Der henvises til den foreslåede § 36 d.

2.2. Kommunale bidrag og tilskud

2.2.1. Gældende ret

Kommunalbestyrelsen i skolekommunen eller elevers bopælskommune kan efter friskolelovens § 23 yde følgende tilskud: 1) Tilskud til nedbringelse af skolepenge, herunder til nedbringelse af betaling for skolefritidsordninger og for ophold på en kostafdeling. Tilskuddet kan ydes under hensyn til elevernes og forældrenes indtægtsforhold, 2) tilskud til driften af skolefritidsordninger, 3) tilskud til specialundervisning og anden specialpædagogisk bistand samt til særlig støtteundervisning i dansk af tosprogede elever og 4) tilskud til anlægsudgifter eller lignende investeringsudgifter.

Tilskuddene er frivillige for kommunen.

Ifølge friskolelovens § 26 betaler bopælskommunen til almindelig undervisning i en fri grundskole et bidrag til staten for elever bosat i kommunen. Kommunens bidrag fastsættes på de årlige finanslove som en andel af statens gennemsnitlige driftstilskud pr. årselev efter § 10, stk. 3, nr. 1, og stk. 4. I 2015 er bidraget efter § 26 på finansloven fastsat til 91 pct. af statens gennemsnitlige driftstilskud.

I dag findes på disse småøer ifølge oplysninger fra Sæmmenslutningen af Danske Småøer en kommunal folkeskole (anført med årgange/klasse-trin og antal elever pr. februar 2015) på:

Orø 0.-6. kl. og 30 elever, Sejerø 0.-7. kl. og 20 elever, Anholt 0.-9. kl. og 13 elever, Endelave 0.-6. kl. og 5 elever, Tunø 0.-7. kl. og 5 elever, Fejø 0.-4. kl. og 13 elever, Omø 0.-6. kl. og 6 elever og Strynø 0.-4. kl. og 15 elever.

2.2.2. Den foreslåede ordning

Det er regeringens ønske, at den stedlige kommune så vidt muligt fortsat opretholder et folkeskoletilbud på øerne. Adgangen til efter forslaget at oprette et skoletilbud på en småø indrettes derfor således, at kommuner ikke som følge af lovforslaget tilskyndes til at nedlægge folkeskoletilbuddet på småøerne.

Forslaget indebærer på den baggrund, at kommunen for eleverne i et skoletilbud på en småø skal betale et bidrag til staten svarende til hele det gennemsnitlige driftstilskud pr. årselev og bygningstilskud for elever i frie grundskoler. Kommunen skal som følge heraf tilslutte sig oprettelsen af et skoletilbud på en småø, jf. den foreslåede § 36 d, stk. 3, nr. 3.

Der henvises til den foreslåede § 36 e.

2.3. Lempelse af elevtalskrav og klassetrinskrav for eksisterende frie grundskoler på småøer

2.3.1. Gældende ret

Der er i dag ingen særlige regler om tilskud til frie grundskoler på småøer, hvorfor de almindelige regler for oprettelse og drift af frie grundskoler også gælder for skolerne på småøerne.

Det følger af friskolelovens § 2, at frie grundskoler skal have mindst ni elever i de små klasser op til 2. klassetrin, seks elever på 3. og 4. klassetrin og ni elever på 5.-7. klassetrin, dog gælder for nye skoler en indfasningsperiode. Herudover skal skolen for at modtage statstilskud efter friskolelovens § 19, stk. 1, have mindst 32 elever (gælder ikke nyoprettede skoler, for hvilke elevtalskravene indfases over en årrække).

Frem til 2002 kunne undervisningsministeren fravige elevtalskravene i særlige tilfælde. Denne dispensationshjemmel blev ophævet ved lovændring i 2002, jf. lov nr. 275 af 8. maj 2002, og herefter kunne der ikke dispenseres fra mindsteelevtalskravene. Frie grundskoler, der hidtil havde kunnet få dispensation fra elevtalskravet, fik en permanent godkendelse af det elevtal, som dispensationen giver mulighed for, jf. friskolelovens § 19, stk. 1, 6. pkt.

De skoler, der tidligere kunne få dispensation, var skoler, der i henhold til tidligere lovgivning havde fået godkendelse til at omfatte 1.- 6. klassetrin og 1.- 5. klassetrin, og skoler, der udelukkende henvendte sig til nationale mindretal, samt skoler, der var i virksomhed i skoleåret 1976-77, og som er eller efter 1967 havde været beliggende i landzone eller et hertil svarende område. For skoler, der alene omfatter 1. - 6. klassetrin og 1.- 5. klassetrin, er mindsteelevtalskravet henholdsvis 24 og 20 elever. Skoler beliggende i landzone og oprettet før 1946 skal have mindst 10 elever på 1.- 7. klassetrin, skoler, der er oprettet mellem 1946 og 1971 skal have mindst 15 elever på 1.- 7. klassetrin, og skoler der er oprettet mellem 1971 og 1976/77 skal have mindst 20 elever på 1. til 7. klassetrin.

De permanente godkendelser blev fastholdt i forbindelse med indførelsen af det nugældende mindsteelevtalskrav ved lov nr. 289 af 29. marts 2010, hvoraf det fremgår, at skoler, der i overensstemmelse med § 19, stk. 1, 6. pkt., har kunnet få dispensation fra kravet om pr. 5. september at have mindst 32 elever i alt i børnehaveklasse og på 1.-7. klassetrin, ikke skal overholde de generelle elevtalskrav i § 19, stk. 1, 1. og 2. pkt., men det elevtalskrav, som den enkelte skoles dispensation har givet mulighed for.

For de skoler, der har en permanent dispensation fra elevtalskravet, gælder der altså et elevtalskrav fra 10 og op til 24 elever, som blev fastsat særskilt for hver enkelt skole. Det bemærkes, at skoler med permanent dispensation fra elevtalskravet også er undtaget fra klassetrinskravet efter lovens § 2, stk. 1 og 2, jf. § 2, stk. 5, nr. 3.

Følgende skoler har fået permanent dispensation: Bjergby Friskole, Bonnet Friskole, Bøgballe Friskole, Bøvling Friskole, Drustrup Friskole, Egebjerg Friskole, Egense Friskole, Fjaltring Friskole, Få-

revejle Fri(- og Efter) skole, Galten Friskole, Guldbæk Friskole, Haubro-Søttrup Friskole, Havregården Lille Kost- og Dagskole, Hedegaard Friskole, Hestkær Friskole, Hundborg Friskole, Højbo Friskole, Høve Friskole, Jerslev-Østervrå Friskole, Kassebølle Friskole, Klim Friskole, Lille Egede Friskole, Nordskovens Friskole, Oure Friskole, Refs Vindinge Friskole, Rudme Friskole, Rødning Friskole (Spøttrup), Skallerup Friskole, Skanderup Friskole, Skovby Friskole, Skørbæk-Ejdrup Friskole, Thorsted Friskole, Trunderup Friskole, Vedsted Friskole, Vestbirk Friskole, Vilsted Friskole, Vindblæs Friskole og Øster Jølby Friskole.

2.3.2. Den foreslåede ordning

Det foreslås, at eksisterende frie grundskoler på en småø kan opfylde mindstelevtalskravet på lignende vilkår med skoler, der allerede er omfattet af dispensationsordningen i friskolelovens § 19, stk. 1, 6. pkt. Det er regeringens ønske, at sikre bedre rammer for at eksisterende grundskoletilbud kan oprettholdes på de 27 småøer. Den foreslåede mulighed for at oprette skoletilbud på småøer vurderes ikke at sikre bedre rammer for at opretholde allerede eksisterende frie grundskoler på småøerne. Derfor stilles der særskilt forslag med dette formål. Det bemærkes, at Fur Friskole er den eneste eksisterende friskole på de 27 småøer. Skolen har i sine to første år haft elevtal på hhv. 30 og 31 og er derfor bekymret for udsving i elevtal.

Det foreslås, at der indføres en regel i loven, hvorefter elevtalskravet for en friskole på en småø, der modtog statstilskud i skoleåret 2015-16, er på mindst 24 elever pr. 5. september året før finansåret. Det foreslås samtidig, at disse skoler ikke skal opfylde kravene til antal elever på bestemte klassetrin i friskolelovens § 2, stk. 1. Den foreslåede regel afgrænses til kun at omfatte eksisterende friskoler på småøer, der allerede modtager statstilskud efter friskoleloven. Da Fur Friskole er den eneste eksisterende tilskudsberettigede friskole på en småø, vil den nye regel alene gælde for Fur Friskole. Det må understreges, at skolen ikke kan blive omfattet af den gældende ordning i lovens § 19, stk. 1, 6. pkt., da der ikke er hjemmel i friskoleloven til at give nye dispensationer fra elevtalskravet. Ordningen kræver derfor særskilt hjemmel. Det skal endelig bemærkes, at friskolelovens øvrige almindelige tilskudsbetingelser gælder for eksisterende frie grundskoler på småøer.

Ministeriet for Børn, Undervisning og Ligestilling vil være særligt opmærksomt på, at eleverne i skoletilbud omfattet af den foreslåede bestemmelse kan opleve et godt undervisnings- og læringsmiljø med udfordringer og gode udviklingsmuligheder.

Der henvises til den foreslåede § 36 f.

3. Økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige

Efter gældende regler i friskoleloven betaler bopælskommunen et bidrag til staten på 91 pct. af det gennemsnitlige driftstilskud, excl. pensionstillæg pr. årselev i frie grundskoler. Med forslaget skal kommunen for elever i skoletilbud på en småø som en filial af en fri grundskole betale et bidrag til staten svarende til hele det gennemsnitlige driftstilskud pr. årselev og bygningstilskud for elever i frie grundskoler.

Derudover kan bopælskommunen yde et kommunalt driftstilskud til frie grundskoler på småøer.

Den enkelte kommune kan selv vælge, om den vil yde et kommunalt driftstilskud til et skoletilbud på småøer som filial af en fri grundskole, hvis kommunen nedlægger et evt. folkeskoletilbud på småøen. Det forudsættes, at de kommunale udgifter til en fri grundskole på småøer kan afholdes inden for udgifterne til at drive en folkeskole.

Med lovforslaget vil skoler, der undtages fra lovens almindelige mindsteelevtalskrav, kunne videreføres med statstilskud. Med de almindelige mindsteelevtalskrav ville de have mistet berettigelsen til statstilskuddet. De statslige merudgifter vil dog være begrænsede og udgøre differencen mellem det statslige tilskud og det kommunale bidrag på 91 pct. af det gennemsnitlige driftstilskud, excl. pensionstillæg pr. årselev i frie grundskoler. De kommunale udgifter til kommunalt bidrag til staten forudsættes at kunne afholdes inden for udgifterne til at drive en folkeskole.

Forslaget vil have administrative konsekvenser for kommunerne, idet kommunerne efter forslaget skal træffe beslutninger om hhv. tilslutning til oprettelse af nye skoletilbud på småøerne, og beslutninger om ydelse af driftstilskud til nye skoletilbud på småøer. De kommunale udgifter til disse opgaver, hvoraf førstnævnte alene er en engangsopgave, forudsættes at kunne afholdes inden for udgifterne til at drive en folkeskole.

Lovforslaget er herved udgiftsneutralt for kommunerne.

Lovforslaget vil indebære statslige engangsudgifter på op til 0,5 mio. kr. til systemtilpasning m.v., som afholdes inden for Ministeriet for Børn, Undervisning og Ligestillings økonomiske ramme.

Lovforslaget vil ikke have økonomiske eller administrative konsekvenser for regionerne.

4. *Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet mv.*

Lovforslaget har ingen økonomiske eller administrative konsekvenser for erhvervslivet m.v.

5. *Administrative konsekvenser for borgerne*

Lovforslaget har ingen administrative konsekvenser for borgerne.

6. *Miljømæssige konsekvenser*

Lovforslaget har ingen miljømæssige konsekvenser.

7. *Forholdet til EU-retten*

Lovforslaget indeholder ikke EU-retlige aspekter.

8. *Hørte myndigheder og organisationer mv.*

Et udkast til lovforslag har i perioden fra den 17. september 2015 til den 13. oktober 2015 været sendt i høring hos følgende myndigheder og organisationer m.v.:

BUPL, Børne- og Kulturchefforeningen, Børnerådet, Danmarks Evalueringsinstitut, Danmarks Lærereforening, Danmarks Privatskoleforening, Dansk Friskoleforening, DI, Danske Erhvervsskoler - Bestyrelserne, Danske Erhvervsskoler – Lederne, Danske Handicaporganisationer, Danske Regioner, Danske Skoleelever, Det Centrale Handicapråd, Deutscher Schul- und Sprachverein für Nordschleswig, Efterskoleforeningen, Erhvervsskolelederne i Danmark, Erhvervsskolernes Elevorganisation, Foreningen af Frie Fagskoler, Foreningen af Katolske Skoler i Danmark, Foreningen for Kristne Friskoler, Foreningsfællesskabet Ligeværd, Forstanderkredsen for Produktionsskoler/Produktionshøjskoler, Foreningen Frie Fagskoler, Frie Skolers Lærereforening - (FSL), KL, Landboudom, Landsforeningen af 10. klasseskoler i Danmark, Landsforeningen af Produktionsskoleledere, Landsforeningen af Ungdomsskoleledere, LO, Landssammenslutningen af Handelsskoleelever, Landssamråd for PPR-chefer, Landsforeningen for PPR-chefer, Lederforeningen for VUC, Lilleskolerne, Lærernes Centralorganisation, Netværket for Kostafdelinger, Private Gymnasier og Studenterkurser, Produktionsskoleforeningen, Rigsrevisionen, Rådet for Børns Læring, Rådet for de Grundlæggende Erhvervsrettede Uddannelser,

Rådet for Erhvervsrettet Voksen- og Efteruddannelse (VEU-rådet), Rådet for Etniske Minoriteter, Sammenslutningen af Danske Småøer, Sammenslutningen af Unge Med Handicap, Skole og Forældre, Uddannelsesforbundet, Ungdomsskoleforeningen, UU Danmark og VUC Bestyrelsesforening.

9. Sammenfattende skema

	Positive konsekvenser/mindreudgifter	Negative konsekvenser/merudgifter
Økonomiske konsekvenser for stat, kommuner og regioner	Ingen	Lovforslaget vil indebære statslige engangsudgifter på op til 0,5 mio. kr. til systemtilpasning m.v., som afholdes inden for Ministeriet for Børn, Undervisning og Ligestillings økonomiske ramme
Administrative konsekvenser for stat, kommuner og regioner	Ingen	Ingen
Økonomiske konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen
Miljømæssige konsekvenser	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for borgerne	Ingen	Ingen
Forholdet til EU-retten	Lovforslaget indeholder ikke EU-retlige konsekvenser	

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til § 1

Det foreslås i § 36 c, at den særlige ordning med adgang til oprettelse af skoletilbud på en småø som en del af en fri grundskole omfatter de angivne 27 små øer: Aarø, Agersø, Anholt, Askø inkl. Lilleø, Avernakø, Baagø, Barsø, Birkholm, Bjørnø, Drejø, Egholm, Endelave, Fejø, Femø, Fur, Hjarnø, Hjortø, Lyø, Mandø, Nekselø, Omø, Orø, Sejerø, Skarø, Strynø, Tunø og Venø. Disse øer er ikke selvstændige kommuner, men er øer, der alle er omfattet af ordningen med ø-tilskud til beliggenhedskommunen i henhold til § 20 i lov om kommunal udligning og generelle tilskud til kommuner og omfattes af lov om støtte til de små øsamfund.

Det foreslås i forslag til ny § 36 d, stk. 1, at ministeren for børn, undervisning og ligestilling kan godkende, at en fri grundskole, der modtager statstilskud efter finansloven og ikke ligger på en småø, kan etablere en afdeling på en af de 27 småøer. Skoletilbud på en småø skal ikke opfylde kravene om elevfordeling på klassetrin i friskolelovens § 2, stk. 1, eller opfylde kravet om, at der skal være mindst 32 elever, jf. friskolelovens § 19, stk. 1.

Skoletilbuddet på en småø er ikke en selvstændig skole, men en del af den frie grundskole på fastlandet eller en større ø, og har dermed samme bestyrelse, samme tilsynsmodel m.v. som skolen på fast-

landet eller en større ø. Forældre til børn i et skoletilbud på en småø har således samme rettigheder som forældre til børnene i skoledelen på fastlandet eller en større ø, fx i forhold til deltagelse i valg til skolens bestyrelse og beslutninger om tilsynet med skolens virksomhed i friskolelovens §§ 9 og 9 a.

Hvis den frie grundskole mister retten til at være en fri grundskole, jf. § 9 h, vil skoletilbuddet samtidigt ophøre. Tilsvarende gælder, hvis skolen af andre årsager bliver nedlagt.

For den frie grundskole på fastlandet eller en større ø og skoletilbuddet på en småø gælder i øvrigt med de i forslaget nævnte undtagelser reglerne i friskoleloven og regler udstedt i medfør heraf.

Det foreslås i § 36 d, stk. 2, at det er den frie grundskole, som ikke ligger på en småø, dvs. på fastlandet eller en større ø, fx Lolland, der træffer beslutning om at ansøge om oprettelse af et skoletilbud på en småø. Det betyder, at det er reglerne i skolens vedtægt for beslutninger om vedtægtsændringer, der skal følges ved beslutning om at ansøge om at oprette et skoletilbud på en småø. Det skal indarbejdes i skolens vedtægt, at den driver et godkendt skoletilbud på en given småø, når skolen har fået godkendt oprettelsen af skoletilbuddet. Vedtægtsændringen skal ikke godkendes af Ministeriet for Børn, Undervisning og Ligestilling. Frie grundskolers vedtægtsforhold er reguleret i lovens § 5, stk. 3 og 4, samt i bekendtgørelse om vedtægter for friskoler og private grundskoler.

Ansøgning om godkendelse af oprettelse af et skoletilbud skal indgives til Ministeriet for Børn, Undervisning og Ligestilling (Styrelsen for Undervisning og Kvalitet) senest den 15. august året forud for skoleårets start. Der indbetales ikke depositum ved ansøgning om oprettelse af et skoletilbud på en småø.

Det foreslås i § 36 d, stk. 3, at der stilles følgende betingelser for, at et skoletilbud på en småø kan oprettes: 1) den frie grundskole på fastlandet eller en større ø ligger i samme kommune som den pågældende småø, 2) der findes ikke i forvejen på småøen et grundskoletilbud for børnene i form af folkeskole eller fri grundskole, herunder et skoletilbud efter lovforslaget, og 3) kommunen skal tilslutte sig etablering af et skoletilbud på en småø beliggende i kommunen. Da kommunen skal betale bidrag til staten ud fra antallet af elever i skoletilbuddet på småøen pr. 5. september året før finansåret svarende til hele det gennemsnitlige driftstilskud pr. årselev og bygningstilskud pr. elev i frie grundskoler, tillægges kommunalbestyrelsen i den kommune, hvori øen er beliggende, denne tilslutningsbeføjelse, således at kommunen inddrages i overvejelserne om etablering af en afdeling på en småø med en større kommunal medfinansiering end normalt for frie grundskoler. Kommunen kan dermed ud fra en konkret lokal afvejning af kommunens skolepolitik, den eksisterende skolestruktur, geografiske og demografiske forhold, økonomiske hensyn o. lign., vurdere, om et skoletilbud vil være den relevante løsning for at sikre et fortsat skoletilbud for børn på en småø. Økonomiske hensyn vil dog ikke kunne stå alene som begrundelse for, at kommunen ikke tilslutter sig etableringen af skoletilbuddet. Den kommunale tilslutning vil ikke kunne trækkes tilbage, så længe skoletilbuddet på øen er i drift.

Det foreslås i § 36 d, stk. 4, at én fri grundskole højst kan oprette skoletilbud på to småøer. Der kan højst oprettes ét skoletilbud som en afdeling af en fri grundskole pr. småø. Da skoletilbuddet er et tilbud, der har til formål at tilskynde børnefamilier til at tage bopæl på øerne, er der ikke grundlag for at skoletilbuddet oprettes med kostafdeling.

Det foreslås i § 36 d, stk. 5, at der for frie grundskoler, der opretter et skoletilbud på en småø, gælder uændret samme krav til elevantal og klassetrin for hovedskolen, således at elever fra skoletilbuddet på småøen ikke tæller med ved opgørelse af elevtal pr. klassetrin og samlet antal elever for skolen på fastlandet eller en større ø, jf. friskolelovens § 2, stk. 1 og 2, og § 19, stk. 1. Elever fra skoletilbud, der flytter fra skoletilbuddet til skolen på fastlandet eller en større ø i løbet af skoleåret efter den 5. september

kan efter gældende regler medtælles pr. førstkommande 5. september som elever i skolen på fastlandet eller en større ø.

Det foreslås i § 36 d, stk. 6, at en fri grundskole, der har skoletilbud på småøer, kun modtager grundtilskud efter friskolelovens § 11, stk. 6, som én skole. Eleverne i skoletilbud på småøer vil sammen med eleverne på skolen på fastlandet eller en større ø indgå i beregningen af skolens grundtilskud.

Det foreslås i § 36 d, stk. 7, at kommunen – udover de tilskud, som en kommune kan beslutte at give en fri grundskole efter § 23 – yderligere kan yde tilskud til driften af skoletilbuddet på småøen.

Der henvises til de almindelige bemærkninger afsnit 2.1.

Med forslaget til § 36 e skal kommunen for elever i skoletilbud som en afdeling af en fri grundskole på en småø betale et bidrag til staten svarende til hele det gennemsnitlige driftstilskud pr. årselev og bygningstilskud for elever i frie grundskoler. Efter gældende regler i friskolelovens § 26 betaler bopælskommunen et bidrag til staten på en andel af statens gennemsnitlige driftstilskud, excl. pensionstillæg, pr. årselev i frie grundskoler. Andelen er for finansåret 2015 fastsat til 91 pct. i finansloven. Med forslaget bliver denne andel altid 100 pct.

Der henvises til de almindelige bemærkninger afsnit 2.2.

Der foreslås en ny § 36 f, hvorefter en eksisterende fri grundskole på en småø, dvs. en skole der modtog statstilskud i skoleåret 2015-16, undtages fra klassetrinkravene i friskolelovens § 2, stk. 1, og elevtalskravet i lovens § 19, stk. 1. Der indføres en regel i loven, hvorefter elevtalskravet for en friskole på en småø er på mindst 24 elever pr. 5. september året før finansåret. En fri grundskole på en småø kan således fortsat opnå statstilskud, hvis skolen har et elevtal sammenlagt i børnehaveklasse og på 1.-7. klassetrin på mindst 24 elever pr. 5. september året før finansåret. Den foreslåede regel afgrænses til kun at omfatte eksisterende friskoler på småøer. Bestemmelsen har til formål at sikre, at Fur Friskole får bedre rammer for at opretholde et grundskoletilbud på Fur. Som den eneste eksisterende frie grundskole på en småø, der modtager statstilskud, er det i overensstemmelse med lovforslagets primære formål at give skolen bedre rammer for at opretholde skoletilbuddet. Evt. nyoprettede friskoler på småøer er omfattet af det almindelige elevtalskrav i lovens § 19, stk. 1, på mindst 32 elever pr. 5. september året før finansåret. Friskolelovens øvrige almindelige tilskudsbetingelser gælder for eksisterende tilskudsberettigede frie grundskoler på småøer.

Der henvises til de almindelige bemærkninger afsnit 2. 3.

Til § 2

Det foreslås, at loven træder i kraft den 1. februar 2016.

Det foreslås, at skoletilbud på småøer med start i skoleårerne 2016-17, 2017-18, 2018-19 og 2019-20 ikke omfattes af den foreslåede ansøgningsfrist på den 15. august året forud for skoleårets start. Skoletilbud, der skal starte i skoleårerne 2016-17, 2017-18, 2018-19 og 2019-20 foreslås at skulle indsende deres ansøgning henholdsvis senest den 15. maj 2016, den 15. maj 2017, den 15. maj 2018 og den 15. maj 2019. Det vil betyde, at skoletilbud på småøer efter den foreslåede ordning allerede vil kunne etableres i skoleåret 2016-17 og ikke skal vente til skoleåret 2017-18. Det vil endvidere lette processen for oprettelse af skoletilbud på småøer, således at den nye ordning kan fremmes i dens første fire skoleår.